

Ірина Туровська,
аспірантка кафедри соціальної роботи і
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник:
Світлана Калаур,
доктор педагогічних наук, професор,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ КОЛЕДЖІВ

Медична діяльність є специфічною формою суспільної зайнятості. Медики представляють особливу категорію, яка поєднує кілька видів найбільш значущої суспільної діяльності. Дуже важливим, на наш погляд, є соціально-гуманітарна складова освіти майбутніх медиків, оскільки саме ці знання дають уявлення про мінливий соціум та його екзистенційні стани – хвороби, епідемії, катастрофи, трагедії, конфлікти, кризи та війни. У 2019 р. було прийнято закон «Про фахову передвищу освіту» [2], внаслідок чого базова освіта медичних сестер стала «фаховою передвищою освітою» (окремою ланкою освіти між середньою і вищою) та засвідчуватиметься дипломом фахового молодшого бакалавра.

В українській освітній системі останнім часом міцно укорінився компетентнісний підхід у процесі навчання. Означений підхід спрямований на оновлення змісту освіти, не актуалізуючи увагу лише на знаннєво-орієнтованому компоненті. Особлива увага акцентована на цілісному індивідуальному досвіді вирішення майбутніми фахівцями життєвих і професійних проблем, виконання ключових / базових функцій, професійних та соціальних ролей на підставі здобуття відповідних компетенцій.

На переконання В. Желяскова, компетентнісний підхід на перше місце ставить не поінформованість майбутнього фахівця, а його вміння розв'язувати проблеми, що виникають у професійній діяльності. Вони можуть бути пов'язаними з освоєнням сучасних інноваційних технологій, взаємовідносинами з людьми, що проявляються в дотриманні етичних норм, при оцінюванні власних вчинків; при виконанні різноманітних соціальних ролей, виборі життєвого стилю, механізмів і способів вирішення конфліктів тощо [1].

У 2003 році Берлінським коміюне було визнано необхідним виробити структуру порівнянних та сумісних кваліфікацій для національних систем вищої освіти, що дало змогу описати кваліфікації з точки зору робочого навантаження, рівня, результатів навчання, компетенцій та профілю (для задоволення різноманітних особистих та академічних потреб, запитів ринку праці) [4].

Сьогодні саме компетентнісний підхід став тим методологічним інструментом, що дає змогу інтегрувати українську освітню систему із європейськими в рамках Болонського процесу. Водночас, освітня модернізація має обов'язково враховувати вітчизняні національні, специфічні умови та інтереси. Йдеться про необхідність посилення практичної підготовки фахівців медичних коледжів, оптимізації змісту не лише загальнопрофесійної та спеціальної підготовки, а також загальнокультурної.

Українські вчені відносять «компетентність» до ключових, своєрідних «вузлових» понять. Це пов'язано з тим, що, по-перше, ключова компетентність є інтегративною за природою, оскільки вона передбачає наявність однорідних чи близьких знань, умінь і навичок, які належать до соціокультурної сфери; по-друге, ключова компетентність органічно поєднує в собі інтелектуальну й навичкову складові; по-третє, в самому понятті «компетентність» закладено ідеологію інтерпретації змісту освіти, сформованого «від результату» [3].

Доволі часто «компетентність» підмінюють «компетенцією», що, на нашу думку, є не зовсім коректним, оскільки компетенції інтерпретуються, як єдина (узгоджена) мова для опису академічних та професійних профілів та рівнів освіти. Загалом, мова компетенцій є найбільш адекватною для опису результатів освіти. Орієнтація стандартів, освітніх програм, навчальних планів на освітні результати роблять кваліфікації чіткими та прозорими, чого не можна сказати про зміст освіти, який різко відрізняється навіть при підготовці за однією і тією ж спеціальністю (предметною галуззю).

Окрім цього, термін «компетенція» пов'язують із «кваліфікацією». Це можна пояснити швидкими змінами багатьох професійних завдань, запровадженням нових технологій, що відповідно потребує нових кваліфікацій. На жаль, умінь, що необхідні для здійснення ефективної професійної діяльності, вже недостатньо. Потрібно ще вміти передбачати труднощі, приймати рішення, співпрацювати та координувати свою діяльність, що можливо за наявності сформованих компетенцій.

Слід зазначити, що компетентнісний підхід потребує переорієнтації на студенто-орієнтований характер навчального процесу, використання інноваційних технологій організації навчального процесу. Загалом, компетенції розділяють на дві групи: загальні (універсальні, ключові) та предметно-спеціалізовані (професійні). При цьому треба розрізняти класифікації умінь і навичок, компетенцій, здібностей фахівців та опис діяльності та/ або завдань, які необхідно реалізовувати у процесі професійної діяльності.

Освоїти компетенції студент медичного коледжу може лише з допомогою інноваційної діяльності, передбаченої компетентнісним підходом. Компетентність, як інтегрована соціально-професійна та особистісна якість, формується на основі вирішення різноманітних завдань, ситуацій, пов'язаних із майбутньою медичною діяльністю. Формуванню комплексу необхідних

компетентностей, зокрема комунікативно-професійної компетентності, у студентів медичних коледжів сприяє вивчення таких гуманітарних дисциплін, як «Філософія», «Соціологія», «Культурологія», «Основи права», «Українська мова за професійним спрямуванням» та ін. Компетентності найбільш ефективно формуються за допомогою технологій, що сприяють залученню студентів у пошук та управління знаннями. До таких технологій відносять технології проблемно-модульного навчання, ігрові технології, комунікативні технології, в рамках яких студенти беруть участь у рольових, імітаційних іграх.

Обґрунтовуючи потенціал компетентнісного підходу в підготовці студентів медичних коледжів, зауважимо, що він набагато швидше й ефективніше реагує на складні «виклики» суспільства, особистості й держави, сформувавши нову модель освітньої системи, яка задовольняє євроінтеграцію вітчизняної медичної системи освіти.

Список використаної літератури

1. Желясков В. Я. Компетентнісний підхід як концептуальна основа оновлення змісту, форм і методів навчання майбутніх перекладачів. Наукові праці. Педагогіка. 2010. Том 136. Випуск 123. С. 119–123.

2. Закон України «Про фахову передвищу» освіту 2745-VIII від 01.05.2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики: монографія / Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина, О. В. Овчарук, Л. І. Паращенко, О. І. Пометун, О. Я. Савченко та ін.; під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : К. І. С., 2004. 112 с.

4. Framework for professional and administrative development of general practice/family medicine in Europe. EUR/ICP/DLVR 04 01 01. URL: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/108066>